

Pāvesta Franciska vēstījums

Būsim žēlsirdīgi pret mūsu kopīgajām mājām

Vienībā ar mūsu pareizticīgajiem brāļiem un māsām, ar citu Baznīcu un kristīgo kopienu atbalstu katoliskā Baznīca šodien svin “pasaules lūgšanu dienu rūpēs par radību”. Šis pamudinājums piedāvā “katram ticīgajam un visai kopienai vērtīgu iespēju atjaunot personīgo attieksmi pret savu aicinājumu rūpēties par radību, izsakot pateicību Dievam par Viņa brīnišķīgo darbu, ko Viņš ir uzticējis mūsu rūpēm, piesaucot Viņa palīdzību radības aizsargāšanai un Viņa žēlsirdību par izdarītajiem grēkiem pret pasauli, kurā dzīvojam”.

Ir ļoti uzmundrinoši, ka rūpes par mūsu planētas nākotni ir skārušas Baznīcu, kristīgas kopienas un citas reliģijas. Tik tiešām pēdējos gados daudzas organizācijas un reliģiskās autoritātes ir uzņēmušās iniciatīvu darīt jūtīgu sabiedrību pret planētas bezatbildīgo ekspluatāciju. Gribētu šeit minēt patriarhu Bartolomeju un viņa priekštecī Dimitriju, kas vairāku gadu laikā pastāvīgi sludinājuši pret grēku, kas bojā radību, pievēršot uzmanību morāles un garīgajai krīzei, kas ir cēlonis vides piesārņošanai. Atbildot uz pastiprināto uzmanību radības integritātei, Trešā Eiropas Ekumeniskā asambleja (Sibiu, 2007) ierosināja svinēt “Laiks Radībai”, kas ilgst 5 nedēļas no 1. septembra (pareizticīgo Baznīca piemin dievišķo radišanu) līdz 4. oktobrim (sv. Franciska no Asīzes piemiņas diena katoliskajā Baznīcā un dažās citās Austrumu tradīcijās). No tā brīža šī iniciatīva ar pasaules koncila Baznīcu atbalstu ir iedvesmojusi daudzas ekumeniskās aktivitātes visdažādākajās pasaules daļās. Ir pamats priekam, ka šīs iniciatīvas, kas virza ekoloģisko taisnīgumu, gādību par nabagiem un atbildīgo apņemšanos attiecībā pret sabiedrību, palīdz satikt un iepazīt personas, galvenokārt jauniešus no dažādām reliģiskām pieredzēm. Kristieši un ne ticības cilvēki un labas gribas cilvēki, mums vajag būt vienotiem žēlsirdības izrādīšanā pret mūsu kopīgajām mājām – zemi! Ir pilnībā jāatklāj pasaules vērtība, kurā mēs dzīvojam, kā vietu, kas ir komūnijas un dalīšanās vieta.

1. Zeme sauc

Ar šo vēstījumu vērsos kā ar dialogu pie katras personas, kas dzīvo uz šīs planētas, uzsverot ciešanas, kas uztrauc nabagus un posta vidi. Dievs mums ir devis krāšņa dārza dāvanu, bet mēs to padarām par “gruvešu un tuksnešu, un atkritumu vietu” (Enc. *Laudato si'*, 161). Mēs nevaram būt vienaldzīgi pret bioloģiskās daudzveidības zaudēšanu un ekosistēmas iznīcināšanu, ko bieži izprovocē mūsu bezatbildīgā un egoistiskā aktivitāte. “Mūsu vainas dēļ tūkstošiem sugu ar savu esamību vairs negodinās Dievu un nenodos mums savu vēsti. Mums nav tādu tiesību” (*turpat*, 33).

Mūsu planēta turpina sasilt, daļa no iemesla šai sasilšanai ir cilvēku aktivitāte: 2015. gads tika reģistrēts kā viskarstākais gads un, iespējams, 2016. gads būs vēl karstāks. Tas izraisa sausumu, plūdus, ugunsgrēkus un ekstrēmus

meteoroloģiskos gadījumus. Šīs klimatiskās izmaiņas veicina arī migrantu krīzes. Pasaules nabagi, kas nav atbildīgi par klimatiskajām izmaiņām, ir īpaši neaizsargāti un cieš no šiem apstākļiem.

Integrāla ekoloģija uzsver cilvēcisko būtņu vienotību un vienību ar visu radību. Kad mēs darām pāri dabai, mēs darām pāri pašam cilvēkam. Tajā pašā laikā katrai radībai ir sava iekšēja vērtība, kurai jābūt respektētai. Ieklausīsimies “zemes un nabagu saucienā” (*turpat.*, 49) un meklēsim iespēju, kā varam garantēt adekvātu un steidzamu atbildi uz šo saucienu.

2. ...jo esam grēkojuši

Dievs ir mums devis zemi, lai mēs to apsaimniekotu un sargātu (*sal. Rad 2, 15*) ar cieņu un līdzsvaru. Apsaimniekot to “pārāk” – tas ir, izmantojot to tuvredzīgi un egoistiski, kā arī apsaimniekot to par maz, ir grēks.

Ar drosmi ekumeniskais patriarhs Bartolomejs ir atkārtoti un pravietiski uzsvēris mūsu grēkus pret radību: “Cilvēki iznīcina bioloģisko dažādību, kuru ir radījis Dievs; cilvēki apdraud zemes integritāti un sekmē klimatiskas izmaiņas, iznīcinot no zemes virsas mežus un mitrājus; cilvēki piesārņo ūdeņus, zemi un gaisu: tas viss ir grēks.” Tik tiešām “pārkāpums pret dabu ir pārkāpums pret mums pašiem un ir grēks pret Dievu”.

Ņemot vērā to, kas notiek mūsu mājās, Žēlsirdības jubilejā drīkst no jauna aicināt ticīgos kristiešus “uz dziļu iekšējo atgriešanos” (*Enc. Laudato si', 217*), kura īpašā veidā ir balstīta gandarīšanā. Šajā Jubilejas gadā mācīsimies meklēt Dieva žēlsirdību par grēkiem pret radību, kurus līdz šim brīdim nespējam atpazīt un atzīt! Veiksim konkrētus soļus ekoloģiskas atgriešanās ceļā, kura pieprasa skaidru apziņu par atbildību mūsu pašu priekšā, tuvākā priekšā, radības un Radītāja priekšā (*sal. turpat, 10; 229*).

3. Sirdsapziņas izmeklēšana un nožēla

Pirmais solis šajā ceļā vienmēr ir sirdsapziņas izmeklēšana, kura “ietver pateicību un apziņu, ka viss saņemts nepelnīti, proti, ka pasaule ir Tēva mīlestības dāvana. Šādas nostājas sekas ir gatavība uz pašai izliedzīgu atteikšanos un augstsirdīgu rīcību [...]. Šī atgriešanās ietver arī mīlestības pilno sapratni, ka mēs neesam šķirti no pārējām radībām un ka kopā ar pārējām pasaules būtnēm veidojam brīnišķīgu, vispārēju kopību. Mēs, ticīgie, pasauli kontemplējam nevis no ārpuses, bet no iekšienes, apzinoties, ka Tēvs mūs ir vienojis ar visām būtnēm” (*turpat, 220*).

Tēvam, kurš ir žēlsirdības un labvēlības pilns, kurš gaida katra sava dēla atgriešanos, varam atzīt visus mūsu grēkus pret radību, pret nabagiem un pret nākamajām paaudzēm. “Cik lielā mērā esam par iemeslu ekoloģiskajiem

piesārņojumiem”, esam aicināti ieraudzīt savu vainu, lielu vai mazu, vides iznīcināšanā.

2000. gadā, kad bija Jubilejas gads, mans priekšgājējs svētais Jānis Pāvils II ir aicinājis katoļus gandarīt par reliģiozu netoleranci, kāda ir bijusi pagātnē un kāda notiek arī mūsu dienās. Gandarīt par netoleranci pret ebrejiem, sievietēm, iezemiešiem, imigrantiem, nabagiem un nedzimušiem. Šajā Žēlsirdības jubilejas gadā es katru aicinātu darīt to pašu. Katru, kurš jau ir atkarīgs no dzīves stila, balstīta pārprastā labklājības kultūrā vai “nevaldāmā velmē patērēt vairāk nekā reāli vajadzīgs” (turpat, 123), vai kā līdzdalībnieku sistēmā, “kura peļņu par katru cenu liek visa pamatā, nedomājot par sociālo netaisnību vai par dabas iznīcināšanu”, nožēlojam to ļauno, ko darām mūsu kopīgajai mājai.

Pēc nopietnas sirdsapziņas izmeklēšanas un ar tādu nožēlu sirdīs varam izsūdzēt mūsu grēkus pret Radītāju, pret radību, pret mūsu brāļiem un māsām. “Katoliskās Baznīcas katehisms mums māca uzlūkot biktskrēslu kā vietu, kurā patiesība mūs dara brīvus caur tikšanos”. Zinām, ka “Dievs ir lielāks par mūsu grēku”, par visiem grēkiem, tai skaitā arī pret radību. Tos izsūdzam, jo nožēlojam un vēlamies mainīties. Un mums palīdzēs to paveikt Dieva žēlsirdīgā žēlastība, kuru saņemam sakramentā.

4. Mainīt virzienu

Sirdsapziņas izmeklēšana, nožēla un grēku izsūdzēšana mūsu Tēvam, kurš ir bagāts žēlsirdībā, mūs pietuvina *nopietnai vēlmei mainīt dzīvi*. Un tam ir jāparādās konkrētā attieksmē un rīcībā, ar kādu mēs vairāk cienītu radību, piemēram, daudz pārdomātāk rīkotos ar plastiku un papīru, neizšķiestu ūdeni, pārtiku un elektroenerģiju, šķirotu atkritumus, rūpētos par citām dzīvām būtnēm, lietotu publisko transportu un dalītos ar to pašu automašīnu ar citām personām, un tā tālāk (sal. Enc. *Laudato si'*, 211). Mums nav jādomā, ka šis pūles būtu pārāk mazas, lai mainītu pasauli. Šāda rīcība “sabiedrībai dara labu, kaut bieži to neapzināties, jo izraisa labestību, kas tiecas izplatīties, lai gan neredzamā veidā” (turpat, 212), un iedrošina “praviētisku un kontemplatīvu dzīvesveidu, kurš dod iespēju piedzīvot dziļu prieku bez apsēstības ar patērēšanu” (turpat, 222).

Tāpat arī vēlmei mainīt dzīvi ir jābūt arī pasaulē, kurā esam, lai veidotu kultūru un sabiedrību, kuras daļa esam: patiesībā “rūpes par dabu atbilst dzīvesveidam, kas ietver kopdzīves un kopības spēju” (turpat, 228). Īstermiņa mentalitātei un tieksmei pēc tūlītēja finansiālā vai elektorāta guvuma nevajadzētu dominēt ekonomikā un politikā, sabiedrībā un kultūrā. Turpretī būtu nekavējoties jāpārorientējas uz kopējo labumu, kurš sevī ietver ilgtspēju un rūpes par radību.

Konkrēts gadījums ir pasaules Ziemeļu daļas “ekoloģiskais parāds” Dienvidu daļai (sal. turpat, 51-52). Tā atgriešana pieprasītu uzņemties rūpes par nabadzīgāko valstu vidi, sniedzot viņiem finanšu resursus un tehnisko atbalstu, kas viņiem palīdzētu, saskaroties ar klimata pārmaiņu sekām, darboties ilgtspējīgas attīstības virzienā.

Kopējās mājas aizsardzība pieprasa pieaugošu politisko vienprātību. Šinī ziņā ir gandarījums par to, ka 2015. gada septembrī pasaules valstis pieņēma ilgtspējīgas attīstības mērķus un ka 2015. gada decembrī apstiprināja Parīzes vienošanos par klimata pārmaiņām, kurš ir darbietilpīgs, bet fundamentāls mērķis, lai apturētu globālās temperatūras paaugstināšanos. Tagad valdībām ir pienākums respektēt pienākumus, kādus tās uzņēmušās, savukārt uzņēmumiem ir atbildīgi jāveic savi pienākumi, un pilsoņiem ir jāpieprasa, lai tas tiktu ievērots, un pat vienmēr jālūkojas uz jauniem, vēl augstākiem mērķiem.

Tātad mainīt virzienu nozīmē "ļoti uzmanīgi respektēt pirmatnējo bausli sargāt radību no visa ļauna mūsu pašu, kā arī citu cilvēku labumam". Nepazaudēt mūsu mērķi no redzes loka mums var palīdzēt viens jautājums: "Kādu pasauli mēs gribam atstāt tiem, kas dzīvos pēc mums - bērniem, kuri pašlaik aug?" (Enc. *Laudato si'*, 160).

5. Kāds jauns žēlsirdības darbs

„Nekas tik lielā mērā nevieno ar Dievu kā žēlsirdības akts – gan runājot par žēlsirdību, ar kādu Kungs piedod mums mūsu grēkus, gan runājot par žēlastību, kuru Viņš mums dod, lai Viņa vārdā mēs veiktu žēlsirdības darbus”.

Pārfrāzējot sv. Jēkabu, „žēlsirdība bez darbiem ir mirusi pati sevī. [...] Mūsu globalizētās pasaules pārmaiņu dēļ palielinājušās dažas materiālas un garīgas nabadzības: tātad ļausim mīlestības fantāzijai noteikt jaunus darbības veidus. Šādā veidā žēlsirdības ceļš kļūs vienmēr konkrētāks” .

Kristīgā dzīve ietver tradicionālo žēlsirdības darbu praktizēšanu miesai un dvēselei. „Parasti par katru žēlsirdības darbu domājam atsevišķi, kā tie saistās ar kādu darbu: slimnīcas ir slimajiem, galdi – izsalkušajiem, pajumtes – ceļiniekiem, skolas – tiem, kuriem ir nepieciešama pamācība, biktskrēsls un garīgā pavadība – tiem, kuriem nepieciešams padoms un piedošana... Bet, ja tos skatāmies kopā, vēstījums ir, ka žēlsirdības objekts ir pati cilvēka dzīve visā tās pilnībā” .

Ir saprotams, ka pati cilvēka dzīve visā savā pilnībā ietver rūpes par kopīgajām mājām. Tātad atļaušos piedāvāt papildinājumu diviem tradicionālajiem septiņu žēlsirdības darbu sarakstiem, katram pievienojot *rūpes par kopīgajām mājām*.

Kā žēlsirdības darbs dvēselei rūpes par kopīgajām mājām pieprasa „pasaules pateicīgo kontemplāciju” (Enciklika *Laudato si'*, 214), kura „caur katru lietu mums ļauj atklāt kādu mācību, ko Dievs vēlas mums paziņot” (*turpat*, 85). Kā žēlsirdības darbs miesai rūpes par kopīgajām mājām pieprasa „vienkāršo ikdienas rīcību, kurā pārtrauksim vardarbības, ekspluatācijas, egoisma loģiku [...], un atklājas katrā darbībā, kas tiecas veidot labāku pasauli” (*turpat*, 230-231).

6. Noslēgumā lūgsimies

Neskatoties uz saviem grēkiem un biedējošiem izaicinājumiem, kuri ir mums priekšā, nekad nezaudēsim cerību: „Radītājs mūs neatstāj, savā mīlestībā nekad neatkāpjas atpakaļ, nenozēlo, ka mūs radīja [...], jo Viņš ir nesaraujami vienots ar

mūsu zemi, un Viņa mīlestība mūs vienmēr vada meklēt jaunus ceļus” (*turpat*, 13; 245). Sevišķi 1. septembrī, bet tad visu atlikušo gadu lūgsimies:

„Ak, nabadzīgo Dievs,
palīdzi mums atpestīt šīs zemes
atstumtos un aizmirstos,
kuri ir ļoti dārgi Tavās acīs. [..]
Ak, mīlestības Dievs, rādi mums mūsu vietu šai pasaulē
kā Tavas labvēlības attiecībā uz visām šīs zemes būtnēm instrumentiem”
(*turpat*, 246).

Ak, žēlsirdības Dievs, dod mums saņemt Tavu piedošanu
un nest Tavu žēlsirdību visās mūsu kopīgajās mājās.
Esi slavēts!
Amen.

Vatikānā, 2016. gada 1. septembrī